

A SZOVJET ÍRÓK ÜLÉSÉNEK SAJTÓVISSZHANGJA

Május vége felé a sajtó foglalkozott a Szovjet Írószövetség vezetőségének plenáris ülésével.

A Pravda vezércikkben tárgyalta az eseményt. Leszögezte, hogy az értekezlet kifejezése volt a soknyelvű szovjet irodalom alkotó erőinek, amelyek szilárdan egységesek a nép szolgálatában, a párt politikája és a kommunizmus iránti hűségben.

A lap szerint azonban a szovjet irodalom művelői nem feledkeznek meg a XX. pártkongresszus intelméről; arról, hogy az irodalom és a művészet elmaradt az élettől, a szovjet valóságtól. A szovjet valóság sokkal gazdagabb, mint ahogy a művészet és az irodalom tükrözi. A párt felhívja az írókat, hogy emelkedjenek fel a mesterség legmagasabb csúcsára, alkossanak a korszakhoz méltó műveket.

A továbbiakban elmondja, hogy a szovjet irodalom a pozitív eszmék irodalma. Megéneklí az új világ születését, a kommunista párt által megszervezett és a végső célok felé vezetett néptömegek nagy alkotómunkáját.

A szovjet párt központi lapja ezenkívül „Az írók legfontosabb feladata a népet szolgálni” címmel közli a szovjet írók nyilatkozatait terveikről.

Mihail Solohov egyezik azzal a megállapítással, hogy a szovjet irodalom elmaradt az élettől, de a professzionális gyász közepette érezhető hangjában a polgár büszkesége: milyen hatalmas léptekkel halad a párt és a nép egyik elvégzett grandiózus feladatától a másik még grandiózusabbig — az ipar irányításának gyökeres átszervezéséhez. Ennélfogva Solohov szerint gyakorlati szempontból nem is olyan nagy szerencsétlenség, hogy például nem fejezte be az „Új barázdát szánt az eke” című művét, hogy megállt a harmincas évek eseményeinél. Ezer szerencse — kiált fel — hogy a szovjet mezőgazdaság nem maradt ezen a színvonalon! Mégis valamennyi szovjet író siet az idő után, hogy alkotómunkájában lépést tartson pártjával és népével. Ezért ő is szeretné minél előbb befejezni az „Új

barázdát szánt az „eké”-t, hogy aztán komolyan hozzáláthasson „A hazáért harcoltak” című regényének megírásához.

Vszevolod Ivanov reméli, hogy az Október negyvenedik évfordulójának napjai és a szovjet társadalom győzelmes évej nagyszerű indítékul szolgálnak költeményekhez és drámákhoz.

Ehreburg véleménye: a különféle témák, hősök és színek nem világnézetj elhatározásokból erednek, mivel valamennyi szovjet író hú a népéhez és átérzi történelmi küldetését. A különféleség a sokféle művészi természetből ered, innen van a művészi kifejezés eszközeinek többfélesége.

Vadim Sobko szerint a párt sok olyan kérdést megvilágított, amely izgalomban tartotta a szovjet írókat. Az íróknak minden jog megadatott, kivéve azt, hogy mellőzzék az eszmeiséget, és unalmasan, szürkén írjanak.

Tüzetesen foglalkozott az írók plenáris ülésével a „Literaturnaja gazeta” is. Egyik cikkének címe: A szovjet irodalom barátai és ellenségei külföldön. Erről a plénumon Borisz Polyevoj beszélt. Nyugaton, mondotta, nyílt ellenségei vannak a szovjet irodalomnak. Nem érti azonban, hogy miért viselnek „hadjáratot” a szovjet irodalom ellen a szocializmust építő országokban? Jan Kot lengyel kritikus írásaira utalt és azokra a lengyel írókra, akik az unalmas és hideg könyvekért a szocialista realizmust okolják.

Ezzel kapcsolatban kitért egy „érdekes vitára”, amely szerinte Jugoszláviában folyik. Vidmárt, a jugoszláv írószövetség elnökét támadja, aki állítólag Leninre hivatkozva kijelentette, hogy „az irodalmi művek értéke nem eszmei céljaiktól függ.” Nem száll vele vitába, mert ezt — ahogy mondja — magában Jugoszláviában megtette a komoly marxista nézeteiről ismert Borisz Zihel és Dragan Jeremics. Az utóbbi a „Literaturnaja gazeta” szerint kimutatta, hogy Vidmár ezt a nézetét nem Lenintől, hanem T. S. Eliottól kölcsönözte. Polyevoj még néhány irodalmárt említett, akik állítólag „a kommunista párt hatásán kívül állnak”, közöttük Vaszko Popát.

A nyugati sajtó is foglalkozott a szovjet írók plenáris ülésével. Az AFP hírügynökség a plénum jelentésének különösen azt a részét idézi, amely elismeri Sztalinnak, „a nagy forradalmárnak és államfőnek”, hogy „megerősítette a szovjet irodalom szocialista jellegét, jóllehet a szovjet írók tisztában vannak a személyi kultusz negatív hatásaival a szovjet irodalomban”. Idézi továbbá a jelentésből, hogy a szovjet írók „nem térhetnek napirendre afölött, hogy Lengyelországban, Magyarországon és Jugoszláviában már egy éve támadják a szocialista realizmust és meg akarják ingatni a szovjet irodalom épületének alapjait. A szocialista realizmus győzelme azonban, a jelentés szerint, nem vonja maga után azoknak az irodalmároknak politikai mellőzését, akik egyelőre még nem tarthatók az említett iskola híveinek”.

Az AFP végül még néhány idézetet közöl. Többek között azt, hogy a XX. kongresszus óta az orosz irodalom alapvető témája „a szovjet társadalom menetele a kommunizmus felé” és „az élcsapat harca a bürokratikus gyakorlat és a karrierizmus ellen”, egyes írók mégsem tudták kiemelni a tömegek aktivitását a rendszer győzelmében, minek folytán ferde tükröt állítottak a szovjet valóság elé. A plénum jelentésében ezt leginkább Dundicev „Nemcsak kenyérrel él az ember” című regényével példázzák.

KOSSA JÁNOS

A GONDOLAT SZABADSÁGÁÉRT

AZ AMERIKAI ÍRÓSZÖVETSÉG KONGRESSZUSARÓL

Üléseknek, kongresszusoknak megvan a céljuk, rendeltetésük, de az események néha félrelökik a tárgysorozatot, s maga az élet szabja meg a napirendet. Így járt valahogy az amerikai írószövetség kongresszusa, amely a múlt hetekben négyszáz író gyűjtött össze New Yorkban. Az amerikai értelmiségnek ez az elitje a hivatalos tárgysorozatot szinte félrelökve, meglepő bátorsággal egyszerű védekező mozdulattal rátette kezét az amerikai szellemi élet legfájóbb pontjára: a gondolatszabadságra.

A felszólalások egymásután szinte ösztönszerűleg ezt a kérdést kezdték feszegetni, s olyan makacsul, hogy a kongresszus egyetlen nyilvánosságra szánt rövid nyilatkozatának, azaz határozatának ezt a címet lehetne adni: A gondolat szabadságáért. A kongresszusra menet talán senki sem gondolt rá ilyen határozottan, hazament mégis valahány író — pedig igen sokféle volt közöttük — a gondolat, szólás és írás szabadságának féltő gondját aggodalmát vitte magával.

A szokásos jelentések után — volt belőlük elég, mert jónéhány éve nem jött össze a kongresszus — a felszólalásokból hamarosan kiütközött a